

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM
generálne riaditeľstvo
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Program kontinuálneho vzdelávania

Čitateľská gramotnosť v cudzích jazykoch

Mgr. Andrea Páľková
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu:

Čitateľská gramotnosť v cudzích jazykoch

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Uvedený program vznikol na základe:

- výsledkov medzinárodnej štúdie OECD PISA 2015,
- dokumentu ISCED 2 a ISCED 3,
- Spoločného európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky (SERR),
- Správy o výsledkoch EČ a PFIČ MS 2012, 2013, 2014, 2015,
- záujmu učiteľov základných a stredných škôl o vzdelávanie s uvedenou problematikou vyplývajúci
- z analýzy vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov z centrálného informačného systému MPC.

Zručnosť čítať má pre žiakov centrálnu postavenie takmer vo všetkých predmetoch. Je nevyhnutná pri zvládnutí mnohých situácií či hľadani súvislostí, riešení rôznych problémov. Samotná zručnosť čítať však pre život nestačí. Podstatné je čítať tak, aby čitateľ text vnímal a rozumel mu – pochopil text, čo je dôležitým predpokladom úspechov v škole i v ďalšom živote. Rôzne testovania zistili, že slovenskí žiaci majú v čitateľskej gramotnosti značné rezervy a že na slovenských školách je rozvoj čitateľskej gramotnosti na nepostačujúcej úrovni. Podľa medzinárodnej štúdie OECD PISA 2015 Slovenská republika sa umiestnila v čitateľskej gramotnosti na 33. mieste v rámci 35 krajín OECD a na 43. mieste zo všetkých 71 zúčastnených krajín. K priemeru OECD sa zastúpenie našich žiakov na jednotlivých úrovniach najviac približuje v činnosti nájdenie a získavanie informácií. Najhoršie výsledky sme dosiahli pri riešení problémových úloh, schopnosti vedieť navrhnúť vlastné riešenie, utvárať a vyjadriť svoj názor, vedieť obhájiť svoj názor, vecne argumentovať, získavať informácie z rôznych zdrojov (samostatne vedieť pracovať s informáciami), vedieť odhadnúť význam slov na základe kontextu, rozvíjať schopnosť logického myslenia. Čitateľská gramotnosť má svoje miesto nielen vo vyučovaní slovenského jazyka ale všetkých predmetov, cudzie jazyky nevynímajúc. Učenie sa jazykov pomocou kompetencií je samozrejmom požiadavkou v procese jazykového vzdelávania. V Štátnom vzdelávacom programe pre cudzie jazyky sa jasne hovorí: „Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzích jazykoch priamo napomáhajú podpore mobility v Európskej únii a umožňujú občanom plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov. Chápanie jazykového vzdelávania ako „vzdelávania pre život“ umožňuje každému jedincovi žiť podľa vlastných predstáv a uspokojenia“. Medzi zručnosťami, ktorými žiaci disponujú a ktoré sa považujú za dôležité pre ich uplatnenie sa v spoločnosti patrí aj zručnosť čítania s porozumením. Do Štátneho vzdelávacieho programu na rozvoj čitateľských spôsobilostí bola zaradená zručnosť porozumenia explicitne aj implicitne vyjadreným informáciám v texte. K uvedenému cieľu je potrebné využiť vhodné metódy a formy práce ako je metóda vyhľadávania informácií v súvislosti s charakterom textu, metóda efektívnej práce s textom, metóda poznávania a používania rôznych typov textov. Súčasťou práce s textom je aj metóda praktických riešení každodenných životných situácií a metóda kultúrnych modelov. Touto metódou sa budujú vyššie úrovne gramotnosti, a to nielen prostredníctvom techniky čítania. Na zlepšenie kvality vzdelávania a zvyšovania úrovne rozvíjania čitateľskej gramotnosti u žiakov by bolo vhodné využívať vo väčšej miere vzdelávania pre učiteľov, kde môžu získať

učitelia vo väčšej miere aj inšpiráciu na rozvoj metakognitívnych stratégií. A práve tento vzdelávací program je určený učiteľom cudzích jazykov, ktorí v tejto oblasti nie sú dostatočne erudovaní.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

kombinovaná (prezenčne 24 hodín, dištančne 6 hodín)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Hlavným cieľom vzdelávacieho programu je aktualizovať a udržať profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov potrebné na efektívne vyučovanie jazykovej spôsobilosti čítania s porozumením v cudzích jazykoch v zmysle záväzných pedagogických dokumentov ŠVP - ISCED 2 a ISCED 3.

Špecifické ciele:

- rozšíriť vedomosti o zručnostiach a stratégiách čítania s porozumením;
- rozšíriť vedomosti o využití čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom procese;
- prehĺbiť poznatky o druhoch textov;
- prehĺbiť poznatky o čiastkových zručnostiach v rámci čítania s porozumením;
- rozvíjať spôsobilosť implementovať aktualizované poznatky a získané zručnosti v poznávaní potrieb žiakov v oblasti čítania s porozumením;
- prehĺbiť schopnosť aplikovať najnovšie vedecké poznatky z oblasti stratégií pri rozvoji jazykovej zručnosti čítania s porozumením v cudzích jazykoch.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematický celok	Forma	Rozsah v hod.
1.: Platné pedagogické dokumenty. Európske dokumenty. <ul style="list-style-type: none">- Medzinárodná štúdia OECD PISA 2015.- ISCED2, ISCED 3 – anglický jazyk, nemecký jazyk, francúzsky jazyk, ruský jazyk, španielsky jazyk.- Koherencia Spoločných referenčných úrovní. Modelové deskriptory, úrovne ovládania jazyka a ich známkovanie (SERR).- Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického, nemeckého, francúzskeho, ruského a španielskeho jazyka.	prezenčná	4 1 1 1 1

<p>2.: Čítanie a čítanie s porozumením</p> <ul style="list-style-type: none"> - Čo, ako a prečo čítame - Typy textov - Metakognícia v čítaní - Čitateľské stratégie 	prezenčná	<p>4</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p>3.: Čítanie s porozumením: techniky, cieľ a funkcia textu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Techniky čítania s porozumením. Ťažkosti pri čítaní textov v cudzom jazyku. - Taxonómia zručností podľa Cyrila Weira. - Cieľ a funkcia textu. Organizácia textu. Príklady dobrej a zlej praxe. - Praktické cvičenia/workshop: výber vhodných textov, určenie ich úrovne podľa škály SERR a tvorba úloh. <p>Zadanie dištančnej úlohy č. 1: Navrhnuť päť aktivít na rozvoj čítania s porozumením podľa taxonómia zručností podľa Cyrila Weira.</p> <p>Výstup z dištančnej úlohy č. 1: Spracovaný návrh piatich aktivít na rozvoj čítania s porozumením podľa taxonómia zručností podľa Cyrila Weira, rozsah 2 - 3 normostrany, formát A4 v elektronickej podobe (textový editor).</p>	prezenčná	<p>8</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>4.: Všeobecný model práce s textom.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Všeobecný model práce s textom (top down, bottom up). - Cvičenia pred čítaním, počas čítania a po čítaní. - Spojenie čítania s porozumením s inými zručnosťami. - Praktické cvičenia/workshop: plán vyučovacej jednotky zameranej na čítanie s porozumením. <p>Zadanie dištančnej úlohy č. 2: Navrhnuť podrobný postup práce s autentickým textom s navrhnutými úlohami podľa ľubovoľnej čitateľskej stratégie.</p> <p>Výstup dištančnej úlohy č. 2: Spracovaný postup práce s autentickým textom s navrhnutými úlohami podľa ľubovoľnej čitateľskej stratégie, rozsah 2 - 3 normostrany, formát A 4 v elektronickej podobe (textový editor) + kópia autentického textu.</p>	prezenčná	<p>8</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Spolu:</p>	<p>Prezenčne</p> <p>Dištančne</p>	<p>24</p> <p>6</p>
<p>Spolu celkom</p>		<p>30</p>

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie implementovať nadobudnuté aktuálne poznatky a praktické zručnosti v oblasti rozvoja špecifických jazykových kompetencií v cudzích

jazykov. Pozná typy textov a dokáže určiť ich úroveň podľa stupnice deskriptorov Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Dokáže vytvoriť rôzne typy úloh na čítanie s porozumením, ktoré korešpondujú s jazykovou úrovňou jeho žiakov a sú zamerané na všetky čiastkové zručnosti. Vie vytvoriť projekt vyučovacej hodiny so zameraním na nácvik čítania s porozumením s použitím vhodných stratégií a metód.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkom 30 hodín, z toho 24 hodín prezenčne a 6 hodín dištančne.

Trvanie vzdelávacieho programu:

Najviac 10 mesiacov od začiatku vzdelávania.

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- učiteľ jazykovej školy,
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet:

- cudzí jazyk

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Na kontinuálne vzdelávanie bude zaradený pedagogický zamestnanec v uvedenej kategórii, podkategórii a kariérovom stupni, ktorý spĺňa kvalifikačný predpoklad vzdelania na vyučovanie cudzieho jazyka v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania:

Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom. Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kategórie alebo podkategórie. Riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Spôsob preukázania k cieľovej skupine:

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kategórie alebo podkategórie, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania:

Aktualizačné vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávania:

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Spracovanie a odovzdanie úloh z dištančnej formy vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia, ktorá obsahuje:
 - a) Projekt jednej vyučovacej jednotky na vybranú tému zameranej na rozvoj receptívnej zručnosti čítania s porozumením obsahujúcej aktivity pred čítaním, aktivity počas čítania a aktivity po čítaní. Model vyučovacej jednotky je spracovaný v kompletnej štruktúre (názov tematického celku, učivo vymedzené obsahovým a výkonovým štandardom, jasne formulované ciele, ktoré sú v súlade so základnými pedagogickými dokumentmi, učebné zdroje, vyučovacie metódy, scenár vyučovacieho bloku).
 - b) Autoevalváciu zrealizovaného projektu vyučovacej jednotky a námety na jeho korekciu.

Prezentácia bude spracovaná v elektronickej forme formou prezentačného softvéru, v rozsahu minimálne 10 snímok. Súčasťou prezentácie sú využité texty.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:**Garanti:**

Mgr. Mária Marciová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, s aprobáciou anglický jazyk a ruský jazyk, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, T. Ševčenka 11, 080 20 Prešov.

Mgr. Ľubica Korečková, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, s aprobáciou nemecký jazyk a slovenský jazyk, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko, Južná trieda 10, 04001 Košice.

Garanti spĺňajú kvalifikačné predpoklady v súlade s § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Lektori:

Učiteľia pre kontinuálne vzdelávanie s aprobáciou cudzí jazyk, vysokoškolskí učiteľia, učiteľia cudzieho jazyka s druhou atestáciou.

Lektori spĺňajú podmienky čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z prostriedkov rozpočtu MPC. Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Technické a informačné zabezpečenie:

- notebook s pripojením na internet, dataprojektor;
- prezentačné vybavenie: tabuľa, flipchartový papier, fixky,
- učebné zdroje: literatúra k jednotlivým modulom a témam a texty/nahrávky budú účastníkom odporúčané lektormi vzdelávania.

Návrh počtu kreditov:

Spolu 8 kreditov, z toho 6 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.